

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ГОРОВА КАТЕРИНА ПЕТРІВНА

УДК 342.548

**КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЧЛЕНА
КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ**

Спеціальність 12.00.02 – конституційне право;
муніципальне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2014

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Харківському національному університеті внутрішніх справ.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
Марцеляк Олег Володимирович,
Харківський національний університет
внутрішніх справ, начальник навчально-
наукового інституту підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної міліції, заслужений
юрист України

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Бисага Юрій Михайлович,
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет», завідувач кафедри
конституційного права та порівняльного
правознавства юридичного факультету,
заслужений юрист України;

кандидат юридичних наук, доцент
Шаповал Валерій Дмитрович,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського, завідувач
кафедри теорії, історії держави та права

Захист відбудеться «31» травня 2014 року о 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.700.02 у Харківському національному університеті внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, проспект 50-річчя СРСР, 27.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного університету внутрішніх справ за адресою: 61080, м. Харків, проспект 50-річчя СРСР, 27.

Автореферат розісланий «21» квітня 2014 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

М.Ю. Бурдін

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. З утворенням незалежної Української держави науковий інтерес до державної влади, принципів засад її організації та функціонування постійно зростає. Виникає нагальна потреба в обранні ефективного механізму влади, який би відповідав сформованим світовою практикою демократичним традиціям. У цьому аспекті дослідження конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України і його членів є одним із пріоритетних напрямів сучасної науки конституційного права.

Слід відзначити, що загальнотеоретичні питання виконавчої влади досліджувались у наукових працях таких філософів і мислителів, як Аристотель, Г. Гегель, Т. Гоббс, Т. Джефферсон, Дж. Локк, Ш. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо. Для дисертаційної роботи важливе значення мали наукові розробки таких учених-теоретиків держави і права та фахівців у галузі конституційного і адміністративного права, як С. А. Авакян, В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, М. Ю. Бисага, М. М. Воронов, Б. М. Габричидзе, О. М. Головка, Д. І. Дахова, А. З. Георгіца, Л. М. Ентін, В. П. Єрмолін, В. М. Кампо, В. П. Колісник, А. М. Колодій, О. Л. Копиленко, В. В. Кравченко, О. Є. Кутафін, Б. М. Лазарєв, О. О. Майданик, М. Н. Марченко, О. В. Марцеляк, В. С. Нерсисянц, Н. Р. Нижник, М. Ф. Орзіх, В. Ф. Погорілко, С. Г. Серьогіна, В. О. Серьогін, О. Ю. Синявська, О. В. Совгіря, Ю. М. Тодика, О. Ф. Фрицький, Ю. О. Фрицький, В. Є. Чиркін, В. М. Шаповал, О. Н. Ярмаши та ін.

Однак, незважаючи на значну кількість наукових робіт, проблема конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України залишається всебічно, комплексно не дослідженою.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена, з одного боку, необхідністю додаткового наукового аналізу специфіки конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України, а з іншого – потребою удосконалення чинного законодавства України у цій сфері. Крім того, актуальність цього питання пояснюється тією обставиною, що воно не було предметом спеціального наукового дослідження, а розглядалося фрагментарно, лише за окремими аспектами статусу органів виконавчої влади. Актуалізує проблематику конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України й розпочата в Україні конституційна реформа.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконувалася в межах та відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2011–2015 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24 вересня 2010 р. № 14-10, та Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на 2011–2014 рр., затверджених вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 27 грудня 2010 р., протокол № 10.

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційного дослідження є визначення та аналіз конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України, комплексне дослідження його окремих елементів, заповнення прогалин, які існують в конституційно-правовій теорії і практиці з цієї проблематики. Досягнення визначеної мети пов'язується з вирішенням таких задач:

- дослідити конструктивні ознаки та сформулювати на їх основі поняття виконавчої влади, проаналізувати її функції;
- виокремити та проаналізувати основні етапи становлення і розвитку виконавчої влади в Україні;
- розглянути місце і роль уряду в системі органів державної влади на прикладі вітчизняного та зарубіжного досвіду;
- проаналізувати склад Кабінету Міністрів України, роль і значення його членів у здійсненні урядової діяльності;
- визначити правову природу статусу Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Віце-прем'єр-міністрів України, міністрів як членів Кабінету Міністрів України;
- здійснити аналіз елементів конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України;
- розмежувати категорії «політичний діяч» і «державний службовець» щодо статусу членів Кабінету Міністрів України;
- сформулювати пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що формуються у сфері організації та функціонування Кабінету Міністрів України.

Предметом дослідження є конституційно-правовий статус членів Кабінету Міністрів України.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження становить сукупність універсальних, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів. В основу дослідження покладено філософський метод діалектики. Для вирішення поставлених задач використано такі методи пізнання: аксіологічний, компаративістський, системно-структурний, історичний, діалектичний, аналізу, синтезу та ін. Зокрема, шляхом застосування аксіологічного методу було обґрунтовано значущість виконавчої влади, її роль у здійсненні внутрішньої та зовнішньої політики України. Цей метод дав можливість не лише об'єктивно вивчити погляди вчених щодо загального розуміння цієї влади, а й сформулювати авторську дефініцію останньої, визначити її місце, роль і вплив на організацію та функціонування державної влади в Україні (підрозділ 1.1). За допомогою компаративістського методу в порівняльно-правовому аспекті проаналізовано статус членів уряду в зарубіжних країнах та Україні (підрозділи 2.1.-2.3), а завдяки системно-структурному методу розглянуто конституційно-правовий статус членів Кабінету Міністрів

України як цілісне, взаємопов'язане явище (розділ 2). Методи аналізу та синтезу використовувалися при дослідженні чинного національного і зарубіжного законодавства та розробці пропозицій стосовно вдосконалення нормативно-правового регулювання конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України (розділи 1, 2).

Для з'ясування конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України застосовувалися також історичний метод, який передбачав виявлення історичних обставин, що зумовили виникнення та розвиток виконавчої влади в Україні (підрозділ 1.2), діалектичний метод пізнання державно-правових явищ, який дозволив розглядати виконавчу владу та статус членів Кабінету Міністрів України у їхньому розвитку, взаємозв'язку, а також у зв'язку з іншими соціальними інститутами (підрозділ 1.1, розділ 2).

Використання цих та інших методів дослідження дозволило всебічно дослідити конституційно-правовий статус членів Кабінету Міністрів України і сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо його нормативно-правового удосконалення.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що дисертаційна робота є однією із перших у сучасній юридичній науці України спроб монографічного дослідження конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України із позицій конституційного права. Це дослідження узагальнює сучасну теорію і практику конституційно-правового регулювання статусу членів Кабінету Міністрів України як одного з основних складових елементів системи виконавчої влади.

У результаті проведеного дослідження сформульовано нові наукові положення та зроблено висновки, які винесено на захист, а саме:

у перше:

- визначено конституційно-правовий статус членів Кабінету Міністрів України як цілісний узгоджений комплекс взаємопов'язаних елементів, що поєднує нормативно регламентовані характеристики положення членів Кабінету Міністрів України як політичних діячів, представників виконавчої влади та суб'єктів вищого органу в системі органів виконавчої влади, які здійснюють функції та повноваження на підставі Конституції та законів України;

- сформульовано поняття «Прем'єр-міністр України» як однієї з вищих посадових осіб у системі органів виконавчої влади, яка очолює Кабінет Міністрів України, організовує та спрямовує його діяльність, здійснює функції та повноваження, передбачені Конституцією та законами України, а також несе конституційно-правову відповідальність за власну діяльність, діяльність уряду в цілому та його членів.

- запропоновано авторський варіант дефініції «Віце-Прем'єр-міністр України» як посадової особи Кабінету Міністрів України, яка здійснює державну політику в певній сфері, заміщує Прем'єр-міністра у

випадках, передбачених законодавством, та має інші владні повноваження відповідно до Конституції та законів України;

– запропоновано власний варіант розкриття категорії «міністр» України як державного політичного діяча, який є повноважним представником виконавчої влади, що очолює відповідне міністерство і на постійній основі займається питаннями державного управління в певній галузі;

удосконалено:

– наукову позицію щодо етапів становлення виконавчої влади в різні історичні часи української державності: перший етап – Давньоруська держава (Київська Русь IX - XIV ст.) – зародження виконавчої влади; другий етап – Козацька гетьманська держава (1648 р. – кін. XVIII ст.) – набуває розвитку республіканська форма правління та закладається принцип розподілу влад; третій етап – Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій (кін. XVIII ст. – 1917 р.) – виконавча влада існує в контексті монархічної форми правління; четвертий етап – епоха української революції та визвольних змагань на території України (1917 – 1920 рр.) характеризується зміною форм прояву виконавчої влади: від Генерального Секретаріату до Директорії; п'ятий етап – Українська Радянська Соціалістична Республіка у складі СРСР (1921 – 1991 рр.) – період радянської влади: виконавча влада існує фактично в умовах тоталітарного режиму; шостий етап – становлення та утвердження незалежної держави України (1991 р. – до теперішнього часу) – конституційне визнання виконавчої влади як окремої гілки влади, удосконалення її статусу;

– визначення виконавчої влади в Україні як однієї зі складових (органічної частини – гілки) цілісної та єдиної державної влади, яка має виконавчо-розпорядчий, організуючий, універсальний, загальний, динамічний характер і відповідно до Конституції України забезпечує специфічними формами і методами здійснення втіленої в законах та інших нормативно-правових актах Верховної Ради України і Президента України волі суспільства, розгалуженою та ієрархічною спеціалізованою системою спеціально створених і наділених спеціальною компетенцією державних органів;

– дефініцію Кабінету Міністрів України як вищого призначуваного колегіального органу, що наділений загальною компетенцією та включає Прем'єр-міністра, Першого віце-прем'єр-міністра, Віце-прем'єр-міністрів, міністрів, реалізує свої повноваження на постійній основі в межах, передбачених Конституцією України, відповідальний перед Президентом України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України, здійснює виконавчу владу через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду Міністрів АРК та місцеві державні адміністрації;

- поняття функцій Кабінету Міністрів України як провідних напрямків та видів діяльності українського уряду, що впливають із його повноважень та компетенції, визначених у чинному законодавстві, зумовлених соціально-цільовим призначенням та конкретизуючих сутність та місце уряду в системі органів державної влади;

- класифікацію функцій членів Кабінету Міністрів України за посадовим складом: 1) функції Прем'єр-міністра України як голови уряду; 2) функції Першого віце-прем'єр-міністра України; 3) функції Віце-прем'єр-міністрів України; 4) міністрів України;

дістали подальшого розвитку:

- позиція, відповідно до якої місце та роль виконавчої влади взагалі та уряду зокрема в конституційній системі стримувань і противаг обумовлена формою правління кожної держави, що, в свою чергу, впливає на конституційно-правовий статус членів Кабінету Міністрів України;

- теоретичні напрацювання щодо елементів конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України. Окрім загальновизнаних елементів - правосуб'єктності, компетенції, принципів діяльності, гарантій діяльності, функцій, відповідальності, було виділено спеціальні: порядок призначення, звільнення, заміщення;

- розмежування категорій «політичний діяч» і «державний службовець» за основними та додатковими ознаками (особливим порядком набуття і припинення повноважень, характером повноважень й способом їх реалізації, професійності тощо);

- обґрунтування низки пропозицій стосовно внесення змін і доповнень до чинного законодавства у сфері регулювання конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України (щодо порядку заміщення на посаді, притягнення до відповідальності, гарантій діяльності тощо).

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані:

- у науково-дослідній сфері – для подальшої розробки теорії конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України;

- у сфері правотворчості – як теоретичний матеріал для удосконалення Конституції України, розробки, прийняття і внесення змін до законів України та інших нормативно-правових актів, що регулюють конституційно-правовий статус членів Кабінету Міністрів України;

- у правозастосовній діяльності – для оптимізації форм і методів діяльності Кабінету Міністрів України;

- у навчальному процесі – при підготовці відповідних розділів підручників, навчальних посібників, навчально-методичних рекомендацій з курсу конституційного права України, конституційного процесуального права, а також у науково-дослідній роботі студентів;

у правовиховній роботі – для підвищення правової культури посадових осіб державної влади та місцевого самоврядування, громадян України, формування у них демократичного світогляду в політико-правовій сфері.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в дисертації, отримали апробацію в наукових доповідях на: III Науковому круглому столі молодих учених, аспірантів та магістрів «Верховенство права – основоположний принцип правової держави» (грудень 2011 р., м. Харків); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми правової системи і державотворення в Україні» (травень 2011 р., м. Черкаси); VI Міжнародній науково-практичній конференції «Від громадського суспільства до правової держави» (квітень 2011 р., м. Харків); Міжнародній науково-практичній конференції «Правова система: вітчизняні та світові виміри» (квітень 2011 р., м. Київ); IV Науковому круглому столі молодих учених, аспірантів та магістрів «Верховенство права – основоположний принцип правової держави» (грудень 2012 р., м. Харків).

Публікації. Основні теоретичні положення і висновки, що сформульовані у дисертаційному дослідженні, знайшли відображення у чотирнадцяти наукових працях: дев'яти статтях у фахових виданнях (у тому числі – одному закордонному) та восьми тезах доповідей на наукових конференціях.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, що включають шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел, який нараховує 356 назв; повний обсяг дисертації становить 229 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** дисертаційної роботи обґрунтовано актуальність теми, висвітлено рівень вивчення теми, зв'язок роботи з відповідними науковими програмами, планами, темами; визначено мету і задачі, об'єкт та предмет дослідження, його методологічну основу; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено дані про їх апробацію та опублікування.

Перший розділ «Історичні та теоретичні аспекти виконавчої влади в Україні» складається з трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Поняття виконавчої влади та її функцій»* акцентовано увагу на тому, що влада є складним за сутністю й різноманітним за формами існування явищем суспільного життя. Вона, як унікальний соціальний феномен, історично передує державі і політиці. Будучи складним суспільним явищем влада за таким критерієм, як суб'єкт її здійснення, поділяється на державну, народну, партійну, громадських

організацій, виробничих колективів, засобів масової інформації тощо. Проте з усіх видів влади за її суб'єктами найбільш впливовою у державі і суспільстві є державна, яка, в свою чергу, поділяється на законодавчу, виконавчу, судову.

У сучасних теоретико-правових дослідженнях виконавча влада як вид державної влади має такі ознаки: 1) безпосереднє призначення – виконання законів і здійснення внутрішньої та зовнішньої політики України; 2) виконавчо-розпорядчий характер діяльності; 3) інституціоналізація (наявність уряду, центральних та місцевих органів); 4) ієрархічність, формальність та інструктивна регламентованість владно-виконавчої діяльності; 5) поєднання динамізму і стабільності у діяльності виконавчих органів влади; 6) діяльність виконавчої влади, порівняно з іншими гілками влади, значною мірою здійснюється за спрощеною процедурою.

Виконавча влада в Україні – це одна зі складових (органічна частина – гілка) цілісної та єдиної державної влади, яка має виконавчо-розпорядчий, організуючий, універсальний, загальний, динамічний характер і відповідно до Конституції України забезпечує специфічними формами і методами здійснення втіленої в законах та інших нормативно-правових актах Верховної Ради України та Президента України волі суспільства, розгалуженою і ієрархічною спеціалізованою системою спеціально створених і наділених спеціальною компетенцією державних органів.

Функціональний аналіз виконавчої влади сприяє проникненню у політико-правову природу влади, розкриває обсяг, характер і зміст діяльності її інститутів.

Функції виконавчої влади – це засадничі напрямки її діяльності, які випливають із законодавчо визначених завдань, що зумовлені соціально-цільовим призначенням цієї гілки влади. Функції виконавчої влади можна класифікувати за: 1) пріоритетністю (основні та допоміжні); 2) часом реалізації (постійні та тимчасові); 3) правовою формою діяльності (правотворча, правозастосовча, установча, правоохоронна, контрольна, інтерпретаційна); 4) об'єктом (сферою) діяльності (політична, економічна, соціальна, бюджетна тощо); 5) засобами діяльності (інформаційна, програмна, правозахисна, координаційна, аналітична, функція ініціювання реформ, організаційно-управлінська); 6) суб'єктом (функції Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Віце-прем'єр-міністрів України, міністрів); 7) характером діяльності (внутрішні та зовнішні); 8) механізмом реалізації (прості та складні).

У підрозділі 1.2 «Виникнення та становлення виконавчої влади в Україні» зазначено, що зародження виконавчої влади в Україні має давні традиції і у цьому контексті доцільно простежити еволюцію розвитку українського суспільства, історичні форми та етапи становлення

вітчизняної державності. Довгий шлях становлення виконавчої влади в Україні умовно можна поділити на шість етапів:

перший – Давньоруська держава (Київська Русь IX - XIV ст.) – зародження виконавчої влади: започатковувалися основні інститути державного управління: князь, віче, боярська рада, які уособлювали водночас і виконавчу, і законодавчу, і судову владу. Виконавча влада розподілялася між князем, князівською радою та місцевою земельною аристократією;

другий – Козацька гетьманська держава (1648 р. – кін. XVIII ст.) – набуває розвитку республіканська форма правління, закладається принцип розподілу влади. Система державних органів складається із Загальної козацької військової ради, гетьмана Війська Запорозького, генеральної старшини, а по регіонах – із полковників разом із полковою старшиною та сотниками. Виконавча влада розподілялася між гетьманом і генеральною старшиною;

третій етап – Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій (кін. XVIII ст. – 1917 р.) – майже уся територія України – Слобожанщина, Лівобережжя, Правобережжя, Південь – входила до складу Російської імперії і була поділена на губернії та генерал-губернаторства. Органами центральної влади для України були: Імператор, Державна Рада, Імператорська канцелярія, Сенат, Комітет міністрів. У Австро-Угорській імперії, до якої входили західноукраїнські землі (Галичина, Буковина, Закарпаття), на чолі держави стояв Імператор Австрії, він же Король Угорщини, який був головою держави і виконавчої влади;

четвертий етап – епоха української революції та визвольних змагань на території України (1917 – 1920 рр.), коли вона стає незалежною державою, перед якою виникає питання вибору форми правління. Особливістю цього періоду є виділення і в Українській Народній Республіці, і в Західноукраїнській Народній Республіці виконавчої влади як окремої гілки влади;

п'ятий етап – Українська Радянська Соціалістична Республіка у складі СРСР (1921 – 1991 рр.) – період радянської влади. Ключовою була теза про повновладдя рад та їх єдності як системи відповідних органів. Виконавчу владу за радянських часів представляла спочатку Рада Народних Комісарів, а потім Рада Міністрів УРСР, статус яких змінювався від виконавчого органу, неформально підпорядкованого Комуністичній партії, до вищого органу в системі органів виконавчої влади;

шостий – утвердження незалежної держави України (1991 р. – до теперішнього часу) – конституційне визнання виконавчої влади як окремої гілки влади, удосконалення її статусу.

У підрозділі 1.3 «Місце уряду в системі органів державної влади: зарубіжний досвід та вітчизняна практика» теоретично обґрунтовано, що за сучасних умов поділ влади має забезпечити раціоналізацію і

оптимізацію державної влади, підвищення ефективності функціонування її механізму. Цей принцип - один із головних елементів концепції сучасної демократичної правової держави, він є основоположним у формуванні й функціонуванні механізму державної влади, без якого неможливо уявити демократичний розвиток країни, належне забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Виходячи з досвіду розвинутих демократичних держав вищим органом виконавчої влади частіше за все є уряд. Уряд має важливе значення в державному механізмі будь-якої країни, а його місце та роль у сфері державного управління визначаються впливом різних факторів, серед яких ключову роль відіграє форма правління держави.

У президентських республіках, абсолютних та дуалістичних монархіях, де виконавча влада належить главі держави, уряд відіграє другорядну роль, має допоміжний характер (Бразилія, США). Про існування уряду як вищого колегіального органу виконавчої влади за умов президентської республіки говорити не доводиться. Разом із тим конституційна практика зарубіжних країн містить приклади формального існування як колегіального органу виконавчої влади, так і посади Прем'єр-міністра (Перу, Турція). Такі випадки не є типовими, а отже, уряд цих країн слід розглядати лише як систему центральних органів виконавчої влади, а не як вищий орган виконавчої влади, що приймає рішення на колегіальних засадах.

У країнах із парламентською формою правління саме урядові на чолі з його головою належить уся повнота виконавчої влади. І хоча уряд несе політичну відповідальність перед парламентом, формується парламентським шляхом і зобов'язаний піти у відставку у разі висловлювання йому вотуму недовіри, він складається з лідерів правлячої партії, а це означає, що парламентська більшість у своїй діяльності пов'язана партійною дисципліною (ФРН, Австрія).

Зовсім по-іншому виглядає ситуація у країнах зі змішаною формою правління, глави держав яких не входять до системи виконавчої влади (Україна, Польща, Росія). В Україні функції уряду виконує Кабінет Міністрів України, який є «вищим органом у системі органів виконавчої влади» (ч. 1 ст. 113 Конституції України). Тим самим стверджується, що Кабінет Міністрів України посідає місце вищої ланки стосовно всіх інших органів виконавчої влади, тобто він очолює систему цих органів.

Кабінет Міністрів України – це вищий призначуваний колегіальний орган, який наділений загальною компетенцією і включає Прем'єр-міністра, Першого віце-прем'єр-міністра, Віце-прем'єр-міністрів, міністрів, реалізує свої повноваження на постійній основі, в межах, передбачених Конституцією України, є відповідальним перед Президентом України, підконтрольним і підзвітним Верховній Раді України, здійснює виконавчу владу

через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду Міністрів АРК та місцеві державні адміністрації.

Кабінет Міністрів України має дуалістичну природу: по-перше, як один з органів державної влади; по-друге, як вищий колегіальний орган виконавчої влади, що спрямовує, координує і контролює діяльність системи органів державної виконавчої влади.

Другий розділ «Види та статус членів Кабінету Міністрів України» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Конституційно-правовий статус Прем'єр-міністра України»* звернено увагу на те, що основу конституційно-правового статусу Прем'єр-міністра України становлять такі елементи: правосуб'єктність, порядок призначення та припинення повноважень, принципи діяльності, компетенція, функції, гарантії діяльності та відповідальність.

При цьому правосуб'єктність голови уряду являє собою його здатність виступати суб'єктом правовідносин від імені Кабінету Міністрів України.

Одним із важливих елементів конституційно-правового статусу Прем'єр-міністра України потрібно вважати порядок його призначення, де можна виділити чотири етапи: 1) внесення Президентом України кандидатури Прем'єр-міністра України на розгляд парламенту; 2) розгляд Верховною Радою України подання Президента України про надання згоди на призначення на посаду Прем'єр-міністра України; 3) прийняття парламентом постанови про надання згоди на призначення Прем'єр-міністра України; 4) видання Указу Президента України про призначення цієї особи Прем'єр-міністром України.

Припинення повноважень Прем'єр-міністра України відбувається внаслідок його відставки, складення повноважень перед новообраним Президентом України, відставки Кабінету Міністрів України. Актуальним сьогодні є питання заміщення посади Прем'єр-міністра в разі неможливості виконання ним своїх обов'язків. Варто при цьому розрізняти два аспекти: заміщення посади і виконання обов'язків глави уряду. Різниця між ними полягає у здійсненні і обсязі повноважень. Для усунення суперечностей необхідно внести зміни до Закону України «Про Кабінет Міністрів України», де чітко розмежувати процедуру заміщення посади Прем'єр-міністра України як глави уряду і виконання обов'язків глави уряду.

Компетенцію Прем'єр-міністра України можна вважати визначальним елементом його правового статусу. Компетенція складається з владних повноважень, що у сукупності становлять права та обов'язки голови уряду, і предмета відання – певних сфер суспільних відносин, зумовлених соціально-політичним призначенням уряду.

Принципи діяльності Прем'єр-міністра України впливають із принципів діяльності Кабінету Міністрів України. Це, зокрема, верховенство права, законність, демократизм, відкритість та прозорість, гласність, поділ влади, колегіальність, професіоналізм, відповідальність та ін.

Функції Прем'єр-міністра України – це основні напрямки, сфера діяльності, зовнішній та внутрішній прояви властивостей глави уряду, які розкривають його сутність і призначення та спрямовані на досягнення вирішення завдань, які поставлені перед ним Конституцією та законами України. Глава уряду виконує такі функції: організаційну, координаційну, установчу (номінаційну, кадрову), представницьку, зовнішньополітичну, правотворчу тощо.

Гарантії діяльності Прем'єр-міністра України в чинному законодавстві закріплені досить поверхово, тому, на нашу думку, потрібно внести відповідні зміни до діючого Закону України «Про Кабінет Міністрів України».

Важливим елементом конституційно-правового статусу Прем'єр-міністра України є його відповідальність, яка служить головній меті - ефективному та обґрунтованому застосуванню в необхідних випадках заходів конституційної відповідальності відносно як до Кабінету Міністрів України, так і його голови. Щодо відставки Прем'єр-міністра України, то треба відзначити доцільність запровадження процедури імпічменту, яка полягатиме у притягненні його до конституційної відповідальності за вчинення ним державної зради або іншого злочину.

Підрозділ 2.2 «Конституційно-правовий статус Першого віце-прем'єр-міністра України, Віце-прем'єр-міністрів України» присвячений характеристиці зазначених членів Кабінету Міністрів України.

У цілому, характеристика елементів статусу Першого віце-прем'єр-міністра України, Віце-прем'єр-міністрів України збігається з характеристикою елементів конституційно-правового статусу Прем'єр-міністра України. Однак є і певні відмінності. Так, призначення Першого віце-прем'єр-міністра України, Віце-прем'єр-міністрів України відбувається за результатами розгляду подання Прем'єр-міністра України Президентом України, який приймає рішення щодо призначення внесених кандидатур на посаду або доручає Прем'єр-міністру України внести нове подання щодо кандидатур на ці посади.

Особливості конституційно-правового статусу Першого віце-прем'єр-міністра України, Віце-прем'єр-міністрів України полягають в їх компетенції, яка передбачає здійснення державної політики в певних напрямках діяльності, визначених законодавством, та в заміщенні глави Кабінету Міністрів України.

Щодо заміщення посади, то внаслідок відсутності Прем'єр-міністра України Перший віце-прем'єр-міністр або Віце-прем'єр-міністр

виконує його повноваження, які мають більш організаційний характер і не стосуються питань функціонування держави і урядового механізму в цілому. Зазначений механізм заміщення недостатньо врегульований. Потрібно на законодавчому рівні детальніше закріпити механізм покладання виконання обов'язків Прем'єр-міністра як глави Кабінету Міністрів України у випадках тимчасового виконання обов'язків глави уряду, звільнення з посади, відставки, смерті. Установлено, що у заміщенні посади Прем'єр-міністра України як глави Кабінету Міністрів України слід розрізняти два поняття: заміщення посади і виконання обов'язків глави уряду. Різниця між ними полягає у здійсненні і обсязі повноважень. Для усунення суперечностей необхідно внести зміни до Закону України «Про Кабінет Міністрів України», де чітко розмежувати ці процедури.

У підрозділі 2.3 «Конституційно-правовий статус міністра як члена Кабінету Міністрів України» зазначено, що конституційно-правовий статус міністрів в Україні є комплексним правовим явищем. Міністр відповідно до чинного законодавства є посадовою особою держави. Ця посада належить до політичних, і на неї не поширюються трудове законодавство та законодавство про державну службу. Необхідність виокремлення державних політичних посад зумовлена тим, що в Україні донедавна з формально-правової точки зору статус *міністра України* був не визначений, а за самоусвідомленням і сприйняттям інших він залишався державним службовцем, при цьому посада міністра була лише одним із шаблів у кар'єрі чиновника. Категорії «політичний діяч» і «державний службовець» розмежовуються за такими основними ознаками: 1) особливим порядком займання посад державними політичними діячами, який регламентується Конституцією України і має суто політичний характер; 2) особливим порядком припинення повноважень, оскільки характерною ознакою політичної посади є її строковість; 3) характером повноважень та способом їх реалізації, а також за додатковими: 1) професійністю, для претендентів на політичні посади не є обов'язковою наявність досвіду роботи у певній галузі чи певної освіти, не передбачається проходження ними конкурсу для перевірки професійних якостей; 2) підтримкою політичних діячів політичними групами, які є результатом їх політичних уподобань; 3) дотриманням принципу політичної моральності.

При характеристиці конституційно-правового статусу міністра видається важливим питання про можливість і порядок його тимчасового усунення, наприклад, у разі притягнення як обвинуваченої особи у кримінальній справі. Закон «Про Кабінет Міністрів України» не містить такого поняття, як «усунення з посади», яке не тотожне звільненню з посади, оскільки усунення припускає, що особа не може лише реалізовувати посадові повноваження, але посаду займати продовжує. Інституту усунення з посади багато в чому відповідає інститут звільнення

від виконання посадових обов'язків, а також інститут призупинення повноважень, передбачений законодавством у судовій системі. Задля єдності законодавства логічним буде внесення у Закон України «Про Кабінет Міністрів України» додаткової статті про тимчасове усунення з посади міністра України.

Доцільним вважається впровадження в національне законодавство процедури «імпічмент міністра», яка полягає в достроковому припиненні повноважень члена Кабінету Міністрів України Верховною Радою України у разі вчинення ним державної зради або іншого злочину. Можливість застосування до членів уряду процедури «імпічмент міністра» сприятиме підвищенню їх персональної відповідальності за якість своєї професійної діяльності. Вказану процедуру потрібно закріпити на законодавчому рівні шляхом внесення змін до Закону України «Про Кабінет Міністрів України».

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і вирішено наукові задачі щодо характеристики конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України. Виходячи з цього нами запропоновано певні висновки, пропозиції та рекомендації, які зводяться до наступного:

1. Виконавча влада в Україні – це одна зі складових (органічна частина – гілка) цілісної та єдиної державної влади, яка має виконавчо-розпорядчий, організуючий, універсальний, загальний, динамічний характер і відповідно до Конституції України забезпечує специфічними методами і формами здійснення втіленої в законах та інших нормативно-правових актах Верховної Ради України та Президента України волі суспільства, розгалуженою і ієрархічною спеціалізованою системою спеціально створених і наділених спеціальною компетенцією державних органів.

2. Виконавча влада в Україні має специфічні ознаки: виконавчо-розпорядчий та організуючий характер; універсальність діяльності (виконавча гілка влади охоплює майже всі сфери суспільного життя); загальність; динамізм прийняття управлінських рішень; ієрархічний характер системи органів виконавчої влади; здійснення влади спеціальними формами і методами; врегульованість статусу Конституцією та законами України.

3. Функції виконавчої влади – це засадничі напрямки її діяльності, які випливають із законодавчо визначених завдань, що зумовлені соціально-цільовим призначенням цієї гілки влади. Функції виконавчої влади можна класифікувати за: 1) пріоритетністю (основні та допоміжні); 2) часом реалізації (постійні та тимчасові); 3) правовою формою діяльності (правотворча, правозастосовча, установча, правоохоронна,

контрольна, інтерпретаційна); 4) об'єктом (сферою) діяльності (політична, економічна, соціальна, бюджетна тощо); 5) засобами діяльності (інформаційна, програмна, правозахисна, координаційна, аналітична, функція ініціювання реформ, організаційно-управлінська); 6) суб'єктом (функції Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Віце-прем'єр-міністрів України, міністрів); 7) характером діяльності (внутрішні та зовнішні); 8) механізмом реалізації (прості та складні).

4. Зародження виконавчої влади в Україні має давні історичні традиції і охоплює кілька етапів становлення: перший – Давньоруська держава (Київська Русь IX - XIV ст.); другий – Козацька гетьманська держава (1648 р. – кін. XVIII ст.); третій – Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій (кін. XVIII ст. – 1917 р.); четвертий – епоха української революції та визвольних змагань на території України (1917 – 1920 рр.); п'ятий – Українська Радянська Соціалістична Республіка у складі СРСР (1921 – 1991 рр.); шостий – становлення та утвердження незалежної держави України (1991 р. – до теперішнього часу).

5. Кабінет Міністрів України – це вищий призначуваний колегіальний орган, який наділений загальною компетенцією та включає Прем'єр-міністра, Першого віце-прем'єр-міністра, Віце-прем'єр-міністрів, міністрів, реалізує свої повноваження на постійній основі, в межах, передбачених Конституцією України, відповідальний перед Президентом України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України, здійснює виконавчу владу через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду Міністрів АРК та місцеві державні адміністрації.

6. Місце уряду в системі органів державної влади визначається різними факторами, в тому числі і формою правління в державі. В Україні Кабінет Міністрів України займає місце вищої ланки стосовно всіх інших органів виконавчої влади, тобто він є вищим органом у системі органів виконавчої влади і очолює систему цих органів.

7. Конституційно-правовий статус членів Кабінету Міністрів України – це цілісний узгоджений комплекс взаємопов'язаних елементів, що поєднує нормативно регламентовані характеристики положення членів Кабінету Міністрів України як політичних діячів, представників виконавчої влади та суб'єктів вищого органу в системі органів виконавчої влади, які здійснюють функції та повноваження на підставі Конституції та законів України.

8. Конституційно-правовий статус Прем'єр-міністра, Першого віце-прем'єр-міністра, Віце-прем'єр-міністрів України та міністрів можна розкрити через їх основні елементи: правосуб'єктність, порядок призначення, звільнення, заміщення посади, функції, компетенцію, принципи діяльності, гарантії діяльності, конституційно-правову відповідальність. Окрім вищезазначених загальновизнаних елементів,

серед них були виділені спеціальні: порядок призначення, звільнення, заміщення. Ці елементи визначають місце і призначення членів Кабінету Міністрів України в урядовій діяльності та державному механізмі.

9. Правосуб'єктність членів Кабінету Міністрів України полягає в здатності бути носіями прав і обов'язків, що є похідною від правосуб'єктності вищого органу виконавчої влади та виникає з моменту призначення на посаду і припиняється з моменту їх складання.

10. Посади Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Віце-прем'єр-міністрів України та міністрів належать до політичних і мають особливості, які виявляються в спеціальному порядку призначення та звільнення з посади та особливих рисах відповідальності, що має ознаки публічної (тобто перед главою держави, парламентом, а також у певних формах – перед народом). Розмежування категорій «політичний діяч» і «державний службовець» відбувається за основними ознаками: 1) особливим порядком займання посад; 2) особливим порядком припинення повноважень; 3) характером повноважень та способом їх реалізації, а також додатковими: 1) професійністю; 2) підтримкою політичних діячів впливовими політичними групами; 3) дотриманням принципу політичної моральності та ін.

11. Порядок призначення і звільнення з посади Прем'єр-міністра України як глави уряду, Першого віце-прем'єр-міністра України, Віце-прем'єр-міністрів України та міністрів має свої особливості, а саме: парламент дає згоду на призначення Президентом Прем'єр-міністра України, яка є наслідком вираження політичної волі більшості Верховної Ради України. Глава уряду, реалізуючи політичну волю Президента України і парламенту, формує персональний склад Кабінету Міністрів України та вносить на розгляд главі держави відповідні кандидатури для призначення на посади.

12. Компетенцію можна вважати визначальним елементом конституційно-правового статусу Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Віце-прем'єр-міністрів України та міністрів. Компетенція зазначених осіб складається з повноважень, що у сукупності становлять права і обов'язки, передбачені Конституцією та законодавством України, і предмета відання – певних сфер суспільних відносин, зумовлених соціально-політичним призначенням уряду.

13. Прем'єр-міністр, Перший віце-прем'єр-міністр, Віце-прем'єр-міністри України та міністри у своїй діяльності керуються як загальними, так і спеціальними принципами. До загальних відносять: принципи верховенства права, законності, демократизму, відкритості та прозорості, гласності, поділу влади, до спеціальних – принципи колегіальності, професіоналізму, відповідальності тощо.

14. Прем'єр-міністр, Перший віце-прем'єр-міністр, Віце-прем'єр-міністри України та міністри виконують такі функції: установчу,

представницьку, зовнішньополітичну, правотворчу, виконавчу, політичну, організаційну, економічну, соціальну, екологічну, бюджетну, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, контрольну, координаційну та ін.

15. Гарантії діяльності членів Кабінету Міністрів України – це створювані державою умови, засоби і способи реалізації членами Кабінету Міністрів України своїх прав та обов'язків. Оскільки гарантії членів Кабінету Міністрів України в чинному законодавстві закріплені досить поверхово, то потрібно внести зміни до діючого Закону України «Про Кабінет Міністрів України», присвятивши їм окремий розділ.

16. Відповідальність членів Кабінету Міністрів України залежить від того, чи здійснювані ними правопорушення мають місце при виконанні посадових обов'язків. Відповідальність може бути політичною та юридичною, в тому числі й конституційно-правовою.

17. Вважаємо за потрібне внести до законодавства України такі доповнення та зміни:

а) запровадити конструктивний вотум недовіри уряду: у пропозиції про оголошення уряду недовіри має бути запропонована кандидатура нового Прем'єр-міністра України. У разі прийняття цієї пропозиції названий кандидат стає новим Прем'єр-міністром України;

б) установити, що незатвердження парламентом Програми діяльності уряду є наслідком оголошення йому вотуму недовіри. Парламент у двотижневий строк має призначити нового Прем'єр-міністра України за вказаною в чинному законодавстві України процедурою;

в) закріпити механізм покладання виконання обов'язків Прем'єр-міністра як глави Кабінету Міністрів України у випадках тимчасового виконання обов'язків глави уряду, звільнення з посади, відставки, смерті;

г) розмежувати повноваження міністрів Кабінету Міністрів України як членів колегіального вищого органу виконавчої влади, які вони здійснюють від імені уряду та від імені міністерств;

д) запровадити процедуру «тимчасове усунення з посади» членів Кабінету Міністрів України, яка не тотожна звільненню з посади, оскільки усунення припускає, що особа не може лише реалізовувати посадові повноваження, але посаду займати продовжує;

е) впровадити процедуру «імпічмент міністра», яка полягає в достроковому припиненні повноважень членів Кабінету Міністрів України Верховною Радою України у разі вчинення ними державної зради або іншого злочину.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Горова К. П. Конституційно-правове регулювання статусу уряду в Україні у період визвольних змагань (1917-1920 рр.) / К. П. Горова // Вісн. Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2009. – № 872. – С. 208–211.

2. Горова К. П. Місце виконавчої влади в системі органів державної влади / К. П. Горова // Вісн. Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2010. – № 934. – С. 36–41.

3. Горова К. П. Виконавча влада в механізмі державної влади України / К. П. Горова // Вісн. Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2010. – № 919. – С. 187–189.

4. Горова К. П. Організація виконавчої влади в незалежній Україні / К. П. Горова // Вісн. Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2011. – № 988. – С. 108–112.

5. Горова К. П. Засади організації і становлення виконавчої влади в Україні / К. П. Горова // Вісн. Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2011. – № 945. – С. 108–112.

6. Горова К. П. Принципи діяльності Прем'єр-міністра України як складовий елемент його конституційно-правового статусу / К. П. Горова // Вісн. Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2012. – № 1034. – С. 68–71.

7. Горова К. П. Проблемні питання конституційно-правового статусу Прем'єр-міністра як глави Кабінету Міністрів України / К. П. Горова // Вісн. Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2012. – № 1000. – С. 112–116.

8. Гороя Е. Исполнительная власть в сфере обеспечения прав, свобод человека и гражданина в Украине / Е. Гороя // Закон и жизнь. – 2013. – № 8/3. – С. 78–82.

9. Горова К. П. Складові елементи конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України / К. П. Горова // Форум права. – 2013. – № 4. – С. 69–72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pdf/FP_index.htm_2013_4_14.pdf

10. Горова К. П. Кабінет Міністрів України у конституційно-правовому механізмі зовнішньої політики / К. П. Горова // Від громадянського суспільства до правової держави: тези доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 24 квітня 2009 р.) . – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. – С. 106–108.

11. Горова К. П. Конституційна реформа в Україні як чинник удосконалення правового статусу Кабінету Міністрів України / К. П.

Горова// Від громадянського суспільства до правової держави: тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. – С. 59-61.

12. Горова К. П. Конституційно-правова відповідальність Кабінету Міністрів України: теоретичний аспект/ К. П. Горова // Суверенність, незалежність, конституційність: становлення та розвиток Української держави: матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 29 червня 2011 р.). – Х.: ХНУВС, 2011. – С. 193-196.

13. Горова К. П. Міністри як члени уряду: зарубіжний та український досвід / К. П. Горова // Верховенство права – основоположний принцип правової держави: зб. тез доповідей III Наукового круглого столу молодих учених, аспірантів та магістрів (Харків, 9 грудня 2011 р.). – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – С. 25–28.

14. Горова К. П. Етапи становлення виконавчої влади в Україні / К. П. Горова // Сучасні проблеми правової системи та державотворення в Україні: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (27 – 28 травня 2011р.). – Черкаси: СУЕМ, 2011. – С. 7–8.

15. Горова К. П. Формування уряду в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз / К. П. Горова // Правова система: вітчизняні та світові виміри : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19–20 квітня 2011 р.). – К.: Центр правових наукових досліджень, 2011. – С. 39–41.

16. Горова К. П. Щодо питання відповідальності члена Кабінету Міністрів України / К. П. Горова // Від громадського суспільства до правової держави: Теорія та практика протидії злочинності: VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 15 квітня 2011 р.) – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – С. 31–32.

17. Горова К. П. Конституційно-правовий статус Першого віцепрем'єр-міністра, Віцепрем'єр-міністрів України / К. П. Горова // Верховенство права – основоположний принцип правової держави: IV Науковий круглий стіл молодих учених, аспірантів та магістрів (Харків, 14 грудня 2012 р.). – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – С.23-25

АНОТАЦІЇ

Горова К. П. Конституційно-правовий статус члена Кабінету Міністрів України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. – Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2014.

Дисертація присвячена дослідженню конституційно-правового статусу члена Кабінету Міністрів України. У роботі на теоретичному і практичному рівнях охарактеризовано правову природу виконавчої влади,

виникнення та еволюцію виконавчої влади в Україні. Розкрито та удосконалено поняття виконавчої влади та її функцій. Проаналізовано місце уряду в системі органів державної влади на прикладі зарубіжного досвіду та вітчизняної практики.

У процесі дослідження конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України розкрито їх складові елементи: правосуб'єктність, порядок призначення та звільнення з посади, компетенцію, принципи діяльності, функції, гарантії діяльності та відповідальність.

У дисертації сформульовано положення, обґрунтовано нові пропозиції і висновки щодо конституційно-правового статусу членів Кабінету Міністрів України, які у разі врахування сприятимуть усуненню прогалин у чинному законодавстві України.

Ключові слова: виконавча влада, Кабінет Міністрів України, конституційно-правовий статус, члени Кабінету Міністрів України, призначення та звільнення з посади, принципи діяльності, компетенція, повноваження, функції, гарантії діяльності, відповідальність.

Горовая К.П. Конституционно-правовой статус члена Кабинета Министров Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.02 – конституционное право; муниципальное право. – Харьковский национальный университет внутренних дел. – Харьков, 2014.

Диссертация посвящена исследованию конституционно-правового статуса члена Кабинета Министров Украины. В работе на теоретическом и практическом уровнях охарактеризованы правовая природа исполнительной власти, возникновение и эволюция исполнительной власти в Украине. Раскрыто и усовершенствовано понятие исполнительной власти и ее функций. Проанализировано место правительства в системе органов государственной власти на примере зарубежного опыта и отечественной практики. Сделан вывод о том, что правительство имеет важное значение в государственном механизме любой страны, а его место и роль в сфере государственного управления определяются влиянием разных факторов, среди которых ключевую роль играет форма правления.

В процессе исследования конституционно-правового статуса членов Кабинета Министров Украины рассмотрены его элементы: правосубъектность, порядок назначения и освобождения от должности, компетенция, принципы деятельности, функции, гарантии деятельности и ответственность. В целом, характеристика элементов статуса Первого вице-премьер-министра Украины, Вице-премьер-министров Украины совпадает с характеристикой элементов конституционно-правового статуса членов Кабинета Министров Украины. Однако есть и определенные

различия, которые заключаются в порядке назначения, замещения на должности, их компетенции. Одной из особенностей конституционно-правового статуса министров в Украине является то, что их должность относится к политическим и на нее не распространяется трудовое законодательство и законодательство о государственной службе.

В диссертации сформулированы положения, обоснованы новые предложения и сделаны выводы относительно конституционно-правового статуса членов Кабинета Министров Украины, которые в случае их учета будут способствовать устранению пробелов в действующем законодательстве Украины.

Ключевые слова: исполнительная власть, Кабинет Министров Украины, конституционно-правовой статус, члены Кабинета Министров Украины, назначение и освобождение от должности, принципы деятельности, компетенция, полномочия, функции, гарантии деятельности, ответственность.

Gorova K. P. Constitutional and legal status of a member of the Cabinet of Ministers of Ukraine. - Manuscript.

Dissertation for the degree of the Candidate of Science in Law. Speciality 12.00.02 – Constitutional Law; Municipal Law.- Kharkiv National University of Internal Affairs. – Kharkiv, 2014.

This research focuses on constitutional and legal status of the member of the Cabinet of Ministers of Ukraine. In this paper, on the theoretical and practical levels describes the legal nature of the executive power, the emergence and evolution of executive power in Ukraine. Exposed and improved concept of executive power and its functions. The place of government in the system of government as an example of international experience and local practices.

The study of the constitutional and legal status of members of the Cabinet of Ministers of Ukraine disclosed their components: legal personality, the appointment and dismissal, jurisdiction, principles, features, warranty work and responsibility. In the dissertation the provision reasonable offers and new findings on the constitutional and legal status of members of the Cabinet of Ministers of Ukraine, which in the case of incorporation will help address gaps in the current legislation of Ukraine.

Key words: executive, the Cabinet of Ministers of Ukraine, the constitutional and legal status, members of the Cabinet of Ministers of Ukraine, the appointment and dismissal, principles, jurisdiction, powers, functions, activities guarantee, responsibility.